

Svinja je zdaj pri svojih mladih tako nenavadno slabeti jela, da je v malo dneh že potrebno bilo, praseta odstaviti, da bi svinja ne cerknila.

Nekega dné pa se svinjarica zmisli, svinjo s toplim svinšekom po zizkih namazati, ter pravi: „Morda se bo zdaj muri gabilo svinjo zizati, ker bodo zizki smerdeli“. In res, mura je svinjo pustila, dokler se je svinšek zizkov držal; ko je pa odpadel, je mura zizala, kakor popred. To zdravilo se je večkrat ponovilo in s tem tudi murno zizanje pri eni svinji ubranilo; pa kaj, da se je mura zdaj pa une zraven zaperte svinje lotila. Treba je bilo obe svinji mazati; al kaj se je zgodilo? Mura je začela zopet svojo poprejšno svinjo zizati in zgoraj imenovano mazilo ni več pomagalo; al toliko se je vendar iz tega spoznalo, da smerdljive mazila muri ne dopadajo. Mislilo se je potem na druge močno dišeče zdravile, na priliko, na olje, ki je iz smrekove smole narejeno. Namazala je dekla s tem oljem zizke obeh svinj in mura jih zopet tako dolgo zizala ni, dokler se ni olje posušilo.

Po tolikih praznih poskušnjah se nevoljna dekla podá nekega dné z oestro šibo v hlev mure čakati, drugi dekli pa naročí, svinjam je-ti dati. Kakor hitro je v koritu zasipano, se svinja že tudi za murno zizanje pripravlja, dekla pa hitro s šibo svinjo po zizkih maha. Ko bi trenil, je mura svinjo pustila. „Morda bo pa brezovka muro pregnala — pravi dekla — in od sedaj bom slednjikrat s šibo čakala, kadar koli se jima bo jesti dajalo“. Kakor je rekla, je tudi storila, in murnega zizanja je bilo konec, toda le tako dolgo, dokler je ravno ta dekla s šibo mure čakati hodila. Dekla se kmali naveliča mure čakati. Reče tedaj majhnemu pastirčku, naj vprihodnjič on na straži stoji in po zizkih maha, kadar mura pride. Drugi dan stopi pastirček v hlev, in svinjam se jesti prinese, al mura je že zopet pri svinji in zizati začne. Zdaj maha pastirček kar more, in od tega časa je mura zizati nehala. Pastirček je potem še kakih 14 dni na stražo hodil, al mure ni bilo več. In zdaj je že kakih 8 tednov, da nihče s šibo ne čaka in svinja je popolnoma ozdravela: ona žrè brez vse zmote in sicer tako lakomno, ko nikdar popred, se pa tudi vidno popravlja, da jo je veselje viditi.

Pravijo nekteri, da mura ni kaka bolezen v kervi, ampak neko zračno pa človeškim očem nevidljivo bitje, katero zvnaj tistega telesa živi, pri katerem si živeža iše; sicer bi se ne bila druge svinje lotila, po tem, ko je bila pri prvi po mazilu pregnana. Pravijo dalje, da muri se gnjusi do smerdljivih mazil, ker tistikrat zizala ni, ko so zizki po smerdljivem mazilu vonjali. Pravijo, da mura se tepenja boji, ker je hitro zizati nehala, kadar je dekla svinjo po zizkih mahala. Pravijo še, da mura človeka pozná, od kterege se ji je tepenja bati, ker se je dekla bala, ki jo je tepla; majhnega pastirčka se pa bala ni, dokler tudi od njega tepena ni bila.

„Novice“ nam bojo morebiti vedile o tem kaj gotovega povedati? — —

Tako nam piše g. M. K. iz Koroškega, in prav hvaležni smo, da se nam take reči naznanjajo. Ni nam pa treba veliko besed za to. Mura ni nič drugoga kot neumna vraža, kakor jih imamo pri živinskih boleznih na cente, in katerih se tako dolgo odkrižali ne bomo, dokler bojo svinjarice in kravarice dohtarice, hlapci in konjači pa dohtarji. Kaj res kdo misli, da ozdravljanje bolne živine je kaj takega, česar se vsak hlapec in vsaka dekla podstopiti more? Poglejte le enkrat — zdaj je ravno čas za to — zaklanega prasca od znotraj natanko; preišite njegove pljuča in serce, želodec in čeva, jetra in vranco; pogledajte kako se žila z žilo stikuje, kako so možgani in čutnice ustvarjene itd., in vidili bote čudno mašino z brezštevilnimi kolesci, ki jo je Božja modrost ustvarila, da pride na svet, raste in doraste, in druge rodi. Kaj vas ne prešine groza, ako si mislite, da to prečudno stvar hoče človek poznati, ki

se ni težke umetnosti učil, — ali se jo celó ozdravljati podstopi, kadar je zbolela? Poklicali naj bi bili ljudje k bolnima svinjama izučenega zdravnika, in ta bi jim bil povedal, kakošna bolezen je napadla svinji. Od svinjarice se pa ne more več terjati. Po njeni pameti je mura svinji sesala, kakor deklo tudi včasih mora tlačiti; — morebiti bi se tudi od nje mora spodila, ako bi jo kdo s šibami dobro po nagi našeskal. Da ste mura in mora nevidljive bitji, mora le tisti verjeti, kdor ima „parkeljna“ za „hudiča“; pa „parkelj“ je vendar še kaj, da ga lahko zgrabiš. Človek in živina imata sto in sto bolezni, katerih spoznati naj se nihče ne prederzne, ki se težke umetnosti (zdravstva) ni učil! S pošastmi vidljivimi in nevidljivimi se le strah strinja, ki je v sredi votel, okoli kraja ga pa nič ni. Nauk iz vsega tega pa nam je spet: kako živo potrebne so nam prave ljudske šole, v katerih bi po naših mislih eden poglavitnih naukov mogel biti: naturoznanstvo, prav po domače (populêr) razlagano, kolikor ga je treba, da tudi prosti človek zapopade stvari okoli sebe in najimunitniše prigodbe v naturi. In kmali bi zginila cela nezmerna tropa saj najdebelejših in škodljivijših vraž.

Vred.

Kosec.

Sklepal, nabrusil sem te, o kosa!
Zvôni zeleni travi k pogrebu,
Dokler se bliska biserna rosa,
Dokler ne peče solnce na nebu!

Zrela za košnjo, zrela si, trava!
Kaj bi se bala kose jeklene!
Kar je rodila mati narava,
V krilo globoko smert ji zaklene.

Taka postava svetu je dana,
Taka osoda njega oklepa:
Seme zabranja časova brana,
Časova roka zernje otepa;

Žena mogočna dirja po svetu,
Nizko, visoko s koso podira,
Maha po pleši, maha po cvetu,
Večnosti, grobu vrata odpira.

V grobu telesa grudi trohnoba,
V večnost neskončno duša se dviga;
Novo življenje klije iz groba,
Novo življenje večnost užiga.

Sklepal, nabrusil sem te, o kosa!
Zvôni k pogrebu travi zeleni!
Ko bo oblila merzla me rosa,
Takrat zvonila bodeš tud' meni.

Fr. Cegnar.

Častitim bravcom „Novic“, ki morebiti niso lanskega oglasa brali, da naš gospod France Cegnar namerava zbirko svojih pesem na svitlo dati, ponavljamo še enkrat naznanilo, da, kdor jih želi imeti, naj se do konca tega mesca oglasi ali naravnost pri gosp. izdatelju, c. k. višjemu telegrafistu v Terstu, ali pa pri vredništvi slovenskih časnikov, tedaj tudi pri nas. Obljubimo, da se ne bo kesal, kdor bo mične pesmice si omislil. Veljale bojo 60 novih krajev, toda naročnino bo treba še le odrajtati, ko bo knjiga gotova.

Vr.

Kratkočasnica.

Stari mravljinec gré svojega starega prijatla v Šiško obiskat.

Spisal J. France Štrukel.

Stari mravljinec so živeli veselo in zadovoljno doma na mravljišu na Viču. Na svoje stare dni so pa hotli še enkrat svojega starega prijatla Telebana, posestnika velikega mravljiša v Šiški, obiskati. Razodenejo toraj svojo željo družini pod hrastom. Družina jim brani, ker so bili že priletni, rekši, da se jim zná kaka nesreča potoma primeriti, zakaj pot je dolga in težavna. Od Viča do Šiške, to so ure!

Zdaj stopi mladi mravljinčev sin k očetu in pravi: „Oče, lepo vas prosim, ne hodite od doma; ali ne veste, da je okoli Ljubljane dosti žab — naših starih sovražnic. Če jim v pest pridete, gorjé vam, oče; na meh vas bojo oderle, vam kožo slekle in poleg mlake obesile! To bi bila sramota, da ne koj take! Oče, ne hodite mi, lepo vas prosim!“

Očeta mravljinca pa nobena prošnja nazaj ne derži; vzamejo staro bisago, katero so še njih preded nosili, in ta so bisago podedovali od prededa, in še ta niso bisage kupili, ampak njih oče. Toraj je bila bisaga stara kakor zemlja, in to obesijo čez rame. Potem vzamejo dolgo palico v kotu, katero so bili njih prededov eden pod Roženpohom odrezali, ko so se šli sprehajati, in tako napravljeni za odhod hočejo oče mravljinca iti. „Čakaj, počakaj, stavec, — zaklepetajo stara mravlja — ali boš teš šel, boš še kosil. To ti pa povem, da ne zapravljaj preveč potoma. V Ljubljani mi ne hodi v „Zlato luknjo“ ali na „Fertico“, zastopiš stavec?! Zadnjič si prišel domú suh kot poper. Pozdravi mi pa staro teto v Kurji vasi; že veš, saj si bil že večkrat tam; pa ogibaj se mlake, da te žabe ne zalezejo.“

Tako uči mravlja mravljinca in mu naloži v bisago hrane. Potem spremi mravlja in mladi mravljinca očeta 5 stopajev dalje, in skoraj se ne moreta ločiti; tako jih je serce bolelo. Mravlja še enkrat zavpije: „Da veš, da mi teto v Kurji vasi pozdraviš“, in si solze briše. Mladi mravljinca pa spremi očeta še kakih 10 stopajev, ker je bil dober na nogah. Pri ločitvi mu mravljinca rekó: „Sin, to ti rečem, bogaj mater, kar te bojo učili; poslušaj jih; gotovo bo prav?“ Sin obljubi s solznimi očmi, in se verne proti domu, oče pa naprej od doma.

Naš mravljinca potujejo po cesti in gledajo široki svet. Tako zatelebani pa zadenejo ob velik kamen, ki je na cesti ležal in se kervavo pobijejo. O kako je kri tekla! Vsi kervavi in prašni so bili, in sram jih je, da so tako otepeni, toraj skočijo v bližnjo vodico, ki je poleg ceste tekla, imenuje se „cestni graben“ ter se kopajo. Pa voda je globoka, oče mravljinca ne znajo plavati, in že gergrajo. K sreči prileti njih stara prijateljica muha; ta vidši nevarnost očeta mravljinca, se zažene serčno v vodo, in jih privleče na pol mertve iz vode, in jih položi na cesto za odnašavnik, da bi se posušili in si počili.

Drugi dan so že zopet kerle, da malo takih. Moško koračijo dalje proti beli Ljubljani, in pravijo, da bojo šli v teater na galerijo. V take misli zatopljeni prikoračijo do neke gostivnice, in koj notri zavozijo. Tako so dajali za vino, da je bilo kaj! Vsakemu so napili. Godcov še pogrešajo, toraj prideta pes in mačka, se vsedeta za mizo, in tako po taktih godeta in cvilita, da se očetu mravljinca pete zaverté in z muho gospodinjo plesati začnejo. Tako so ceptali in ob tla bili, da se vse trese, in glaži na mizi rožljajo. Ples in godba privabi vso žival hišno. Miši in podgane se v kolobaru verté, petelin in kokoš se sučeta sred hiše, in še celó stara dima krava pri vratih gleda in muka. Ko odplešejo, si napivajo, da je veselje. Oče mravljinca vsi pijani se na klop za mizo zavalé in zaspé.

Drugo jutro potujejo dalje, in ker do večera do nobene hiše ne pridejo, morajo zunaj ostati in na mokrih tleh prenočiti. Da bi bili pa bolj brez skerbi, zlezejo na bližnje drevo, pa kako se vstrašijo, ko par korakov strani mlako polno žab zagledajo. Skoraj da jih ni mertud polomil. No, si mislijo, zdaj sem pa preč, zdaj sem pa preč. Joj, joj, joj! Oh, zakaj nisem domá ostal? Zdaj pa že vidim, da bo res, kar mi je sin pravil rekši, da me bojo žabe, ako me zasačijo, na meh oderle in kožo na bregu mlake obesile. Oj to me bo bolelo! Tako žalujejo mravljinca, in sladko zaspé. Drugo jutro zarano vstanejo, grejo z drevesa in potujejo naprej.

Kar jih sreča, o groza! žaba, ki je na straži stala. Žaba sovražnika zagledaje jame na vso moč kričati. Oče mravljinca ji pa s svojo palico eno tako primažejo, da se

stegne. „Saperbolt, zdaj pa imaš, kvaka! Kaj misliš, da sem za nič?“ Žabe na krik sestrice berž iz vode ven poskačejo in gledajo, kaj da je to. Stara krota berž armado zbere; zakaj ona je bila prva vojakinja in je zavoljo mnogih zaslug tako dalje prišla, stopi na čelo svoje armade in pelje kvakavke proti stražam. Mravljinca se strese, ko armado na skokih zagleda in skoraj omedli. Pa se berž pomisli in pravi: „Korajža veljá! Tri sto medvedov, da se vas ne bojim. S to palico vam bom v mlako pokazal“. In maha z njo po mraku. Krota se posvetuje z armado in pravi: „Ali ga hočemo?“ — „Le ga, le ga, le ga, le ga“, kriči razdražena armada in plane na mravljinca. Mravljinca maha in tolče, da je kaj. Marsiktera hrabra žabica se ubita stegne, zakaj naš mravljinca je bil k ampelj. Ker je bilo pa sovražnika le preveč, ga premagajo, in naš mravljinca ves razmesarjen komaj peté odnese. Brez palice prileti na pol mertev v Ljubljano in pade pod prag neke hiše. Tu leži tri dni in tri noči, in nihče ga ne vidi. Četrti dan ga zagledate dve muhi, se ga usmilite, ga zadenete na rame in ga nesete v bolnišnico. Zdravniki komarji pregledajo rane, pa so smertne, ne upajo si ga ozdraviti. Oče mravljinca čez 3 dni sklenejo in zdihnejo svojo mravljinčjo dušo. Na pare so jih djali, in znanci iz Šiške, ki so to žalostno novico koj zvedili, pridejo in žalujejo. Domá še niso nič vedili, ker je bilo predelec. Tri dni popevajo godci mertvaške pesmi in četrti dan jih zagrebejo za Pavlihovim podom. Oj kako so znanci žalovali in jokali; ni jih bilo moč potolažiti. Postavili so potem na to mesto znamenje iz čisto zlatega zlata in srebernega srebra. Kerti, da bi nihče ne mogel spomenika vkrasti, izrijejo okoli in okoli zemljo, da je izrita zemlja malo manja kot Golovec. In tako se razidejo pogrebci vsak na svoj dom, in so pustili očeta mravljinca z besedami: „Hladna mu zemljica!“ —

Ako mi bojo „Novice“ dovolile še kaj prostora, pa še od vojske, ki se je potem med mravljinca in žabami začela, in od aliirtov obojih. (Prav rade. V r e d.)

Predpustna.

Oj! lani je zbegal
Vse vojskini hrup,
Okoli razlegal
Se jok in obup.

Ločitve so bile
Namesto porok,
Dekleta zgubile
So ljubljence z rok.

Marskteri je puško
Na ramo uzal,
Junak šel na vojsko,
Smert belo objel.

No! letos imamo
Spet ljubljani mir;
Kdor ima že zbrano,
Napravi naj pir!

Al dobro premisli
Jo vendar popred,
Ne bodo da kisli
Obrazi posled.

Domači pregovor
Glasí se tako:
„Najzvestejši malar
Je lastno oko“.

Zatorej izvoli,
Kar tebi je všeč;
Ne tekne nikoli
Prisiljena reč.

Človeka lastnosti
V zakonu cvetó,
Vse prejšnje skrivnosti
Na svitlo gredó.

Nektera, bi rekel,
Najboljši je stvar, —
Pa revež opekél
Bo se za vsigdar.

Je termaste glave,
Nje jezik pa strup,
Nasnuje grenjave
Le možu nakljub.

Skor vse se na sveti
Predelati dá,
Le termo zatreti,
Pri ti nič ne zdá.

Nedolžna beseda
Je taki že konj,
Ko iskro iz leda
Bi kresal zastonj.

Gorje! kdor zadene
Na takošno kost,
Ki, kamor se krene,
Mu kratí prostost.

Kjer žena kraljuje,
Mož hlače zgubi,
Pod krevso zdihuje,
Kot babjek sloví.

Zato ne pustite
Si vzeti pravíc,
Možaki spolnite
Svoj lastni poklic!

Tako tud' ženice!
In vse bo šlo prav,
Iz božje desnice
Rosil blagoslov!

V. Kurnik.